

SZEGEDI EGYETEM

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

DOKTORI ISKOLA

A DOKTORI ISKOLA VEZETŐJE:

PROF. DR. JAKAB ÉVA DSC. TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI TANÁR,
AKADÉMIAI DOKTOR

TÉZISEK

**A KFT. INTÉZMÉNYE A TÁRSASÁGI FORMÁK VERSENYÉBEN,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A VOLT SZOCIALISTA ORSZÁGOKRA**

CÍMŰ PHD DOLGOZATHOZ KAPCSOLÓDÓAN

TÉMAVEZETŐ

**DR. PAPP TEKLA PHD HABIL. TANSZÉKVEZETŐ HELYETTES
EGYETEMI DOCENS**

KÉSZÍTETTE: DR. SÁRKÖZY SZABOLCS

BUDAPEST, 2014. SZEPTEMBER 25.

Tartalomjegyzék:

I.	A téma aktualitása, a dolgozat célja	3
II.	Az értekezés szerkezete, felépítése	4
III.	A dolgozatban alkalmazott módszerek.....	6
IV.	Az értekezés főbb megállapításai	7
V.	Az értekezés témájához tartozó publikációk:	10

I. A téma aktualitása, a dolgozat célja

A korlátolt felelősségű társaság a német jogelmélet gyümölcseként a legkésőbb keletkezett, százhusz-százharminc éves múltú visszatekintő kereskedelmi társaság, amely ugyanakkor ma a kontinentális Európában a legelterjedtebb társasági forma. Magyarországon is jelenleg megközelítően 400.000 kft. működik.

A kft. egyben üzleti, gazdasági és jogi felhasználhatóságát tekintve is a legszélesebb körben alkalmazható társaság. Tipikusan kis-, illetve középvállalkozási forma, de felhasználható mikrovállalkozásoknál, illetve épp ellenkezőleg, nagyvállalati körben is. Az egyszemélyes társaság az egyéni cég alternatívája az egyéni vállalkozások körében, valamint pótolni tudja a gazdálkodó alapítványt is. A nonprofit gazdaság társaságok körében is a kft. a legelterjedtebb társasági lehetőség.

A kft. ugyanakkor a társasági formák nemzetközi versenyében a legvitathatóbb társasági forma. Legkomolyabb nemzetközi „versenytársának” az angol-szász limited company tekinthető. A korlátolt felelősségű társaság mint társasági forma szilárdságát az elmúlt évtizedekben két oldalról is igyekeztek fellazítani: egyfelől kísérletek történtek a kft. és a zártkörű részvénytársaság jogintézményének egybeolvasztására, másfelől a kft. tőkeellátásának fellazításával („1 forintos törzstőkéjű kft.”) a kft. és a személyegyesülés típusú társaságok közti különbségek elmosására.

A kft. sajátos hibrid társasági forma, hihetetlenül elasztikus. Egyszerre személyegyesülés és tőketársasági szerződésen alapul, de ugyanakkor mint jogi személy, testületi jelleggel is bír. A korlátolt felelősségű társaság speciális tagsággal rendelkezik, amelyben a tagok nagy szervezeti alakító autonómiával rendelkeznek. A kft.-nél – mivel a tagok a társaság tartozásaiért nem felelnek – ütköznek a tagok, illetve a hitelezők érdekei a vagyoni biztonság tekintetében. Egyfelől, mivel a korlátolt felelősségű társaság személyegyesülés és kis tőketársaság, a jogi szabályozásnak deregulációra, a tagok akarata szabad érvényesülésére kell törekednie, a másik oldalról viszont a hitelezővédelmet is biztosítani kell. E két szempont egymáshoz való aránya tekintetében térnek el a különböző országok kft. törvényei. Egyfelől meg kell könnyíteni a vállalkozói szabadság érdekében a kft. alapítást, másfelől biztosítani kell a korlátolt felelősségű társaság üzleti partnereinek vagyoni biztonságát is.

A korlátolt felelősségű társasággal kapcsolatban az utolsó negyedévszázadban különböző elméleti irányzatok harca figyelhető meg. A főbb irányzatok:

- a) a hagyományos kft.-t helyettesíteni vagy átalakítani kis és/vagy zárt részvénytársasággal/-gá, lényegében angol-amerikai mintára, a tagi üzletrészeket félig-meddig értékpapírosítani,
- b) megkönnyíteni a korlátolt felelősségű társaság alapítását, szerkezetét és működését debürokratizálni, egyszerűsíteni, a társaság kötelező törzstőkeminimumát minimálisra leszorítani, illetve fordítva,
- c) a kft. formával való visszaélések elleni küzdelem támogatása, megerősített hitelezővédelem a tagokra való felelősségátvitel lehetőségének kiterjesztése révén, valamint a kft. ügyvezetői személyes vagyoni felelősségének megteremtése.

Az értekezés e körben kívánt saját álláspontot kialakítani.

II. Az értekezés szerkezete, felépítése

A disszertáció elméleti problémafelvetéssel indul. Hogyan helyezkedik el a kft. a jogrendszer egészében, a polgári, illetve kereskedelmi jogban, figyelembe véve a monista, illetve dualista civiljogi szabályozásokat? Milyen a kft. jogi szabályozásának alapjellege: a kógencia és a diszpozitivitás viszonya, illetve aránya a kft. törvényekben? Melyek a jellegzetességei a korlátolt felelősségű társaságnak, mint személyegyesülésnek, illetve mint tőketársaságnak? Melyek a kft. társasági szerződés kötelmi, illetve szervezeti elemei, mennyiben sajátos ez a társasági szerződés?

A dolgozat középpontjában a nemzetközi áttekintés áll.

A nemzetközi rész a német kft. szabályozás részletes elemzésével indul, amelyhez kapcsolódik az osztrák és az első magyar kft. szabályozás feldolgozása is. A kft. ugyanis a német jog „exportterméke”, a német jogi szabályozás volt a minta más országok szabályozása számára.

A dolgozat Nyugat-Európából vázlatosan ismerteti még a svájci, a francia, az olasz, a spanyol, a portugál és a belga szabályozást is. Mivel pedig a korlátolt felelősségű társaság, mint társasági forma megjelent Távol-Keleten, Dél-Amerikában és Afrikában is, az értekezés mintegy érdekességgént kitér a japán, illetve brazil kft. szabályozás jellegzetességeire is.

Az értekezés ezt követően bemutatja az angol ún. zárt limited company intézményét, amely több kontinentális európai országban a korlátolt felelősségű társaság versenytársaként is fellép, valamint foglalkozik az európai privát társaság, azaz az európai kft. tervezetével, amely elég erősen az angol limited company hatását tükrözte. A világválság után azonban az európai kft. szabályozása tényszerűen elmaradt az Európai Unióban.

Míg a nyugat-európai korlátolt felelősségű társaság szabályozása igen feldolgozott a nemzetközi jogirodalomban, a kelet-európai országok kft. (és általában társasági jogi) szabályozása viszonylag kevésbé ismert. A dolgozat foglalkozik ezért a volt szocialista országok társasági jogi maradványaival a szocialista időszakban, ideértve Szovjetuniót és Jugoszláviát is. Részletesen feldolgozza az értekezés a magyar társasági jogi fejlődést 1945-1990. között, különös tekintettel a korlátolt felelősségű társaság jogintézményének felélesztésére. A dolgozat kitér a KGST nemzetközi vállalatai jogi helyzetére is.

A nemzetközi áttekintés következő része a volt szocialista országok jelenlegi társasági jogi szabályozásának áttekintése, külön kiemelve a korlátolt felelősségű társaság intézményét. Ennek megfelelően foglalkozik a dolgozat Oroszország, Ukrajna, Belorusszia, Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Szlovákia, Csehország, Románia, Bulgária, Albánia, Moldávia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Montenegró, Macedónia, Bosznia-Hercegovina kft. jogával, különbontva a rendszerváltozás, az ehhez szükségszerűen kapcsolódó privatizáció egyes jogi kérdéseit, továbbá a különböző országok válaszait a jogintézményt ért legújabb kihívásokra.

Az értekezés további része a korlátolt felelősségű társaság intézményének fejlődését tekinti át a rendszerváltozás utáni magyar társasági jogban. Elemzi az 1988-as – áttörést jelentő – első Gt.-t, majd a második és harmadik Gt.-t, végül a 2013. évi V. törvényt, az új

Polgári Törvénykönyv társasági jogát. Míg 1989-től 2013-ig a kft. külön társasági törvényekben kapott szabályozást, úgy az új Ptk.-ban mintegy szuper monista jelleggel beépült a kódex jogi személyekről szóló harmadik könyvébe.

Az értekezés a szerző végkövetkeztetéseivel, illetve a korlátolt felelősségű társaság jövőjére vonatkozó *de lege ferenda* javaslataival zárul.

III. A dolgozatban alkalmazott módszerek

A dolgozat egyaránt felhasználja a történeti, a jogösszehasonlító, a joglogikai-rendszerelméleti elemző módszert.

A dolgozat feldolgozza a német, az osztrák és a magyar jogban a korlátolt felelősségű társaság szabályozásának történeti fejlődésmenetét, kitérve a német, illetve osztrák jog legújabb fejleményeire, így a német vállalkozói társaság megjelenésére is. Történeti jellegű a volt szocialista országok társasági jogának feldolgozása a rendszerváltozás előtt. Végül az értekezés feldolgozza a kft. teljes jogtörténetét az 1930-as kft. törvényünkben egészen az új Ptk. szabályozásáig.

A külföldi országok kft. jogának feldolgozása jogösszehasonlító jelleggel történt, pl. hogy mely országok alkalmaznak a kft. alapításnál szerződésmintát és melyek nem (alkalmaz pl. Spanyolország, Lengyelország, Szlovénia), hol van nonprofit kft. és hol nincs (nincs pl. Svájcban, Oroszországban, Szlovákiában és Csehországban), hol van tagszám korlátozás és hol nincs (sok országban van, pl. Franciaország, Spanyolország, Japán, Oroszország), hol van törzstőke minimum és hol nincs (nincs minimum Franciaországban, Portugáliában, Brazíliában Csehországban), stb. Az üzletrésről értékpapírt kiállítani például Luxemburgban és Csehországban lehet. A nemzetközi összehasonlítás során tendenciákat is látni lehet, pl., hogy terjed az egyszemélyes társaság megengedése vagy a testületi üzletvezetés lehetősége. Ugyancsak látható nemzetközi tendencia a részvénytársaságok körében kialakított konszernjog, illetve Corporate Governance kiterjesztése a korlátolt felelősségű társaságokra is.

Ugyanakkor a nemzetközi áttekintés meggyőzhet arról, hogy nincs egységes, egyedül üdvöztető megoldás a korlátolt felelősségű társaság intézményének szabályozása

tekintetében, az egyes szervezeti megoldások erősen divergálnak és ezért késik az Európai Unión belüli egységes szabályozás.

A rendszerező-joglogikai elemzés a korlátolt felelősségű társaság alaptulajdonságainak elemzésénél érvényesül elsősorban. A kft. hagyományosan vagy kereskedelmi törvénykönyvekben, vagy külön általános társasági törvényekben, vagy külön kft. törvényekben jelent meg. Újabban a monista megoldások kerültek előtérbe, de pl. a monistának tekinthető 2009-es román, illetve 2012-es cseh Polgári Törvénykönyvből kimaradt a társasági jog. A társasági jog, illetve a korlátolt felelősségű társaság a svájci, az olasz, illetve a holland Ptk.-ban került szabályozásra, de alapvetően más módon, mint az új magyar Ptk.-ban. Az új magyar Polgári Törvénykönyv különlegessége, hogy az egységes jogi személy könyvben szerepel a kft., mégpedig kizárólag polgári jogi normákkal szabályozottan.

A magyar Ptk. jogi szabályozását a dolgozat komplex módon igyekszik vizsgálni, nevezetesen

- a) a korlátolt felelősségű társaság szabályozására ható általános részi rendelkezések (az új Ptk.-ban kettős: jogi személyek közös szabályai + a gazdasági társaságokra vonatkozó általános rendelkezések),
- b) a kft. szabályozásának saját jellegzetességei,
- c) más társasági formák szabályozásának korlátolt felelősségű társaságra kiható változásai (pl. a kkt., bt. társasági részesedéseinek átruházása szükségképp közelít a kft. üzletrészéhez).

IV. Az értekezés főbb megállapításai

1. A dolgozat álláspontja szerint meg kell őrizni a gazdasági (kereskedelmi) társaságok formatiztségét. Egyik oldalról a kft. maradjon kft.: ugyan a kft. éppúgy szerződéssel keletkezik, mint a kkt., vagy a bt., de a tagok mögöttes felelősségének hiánya miatt másnak kell lennie, mint a tiszta személyegyesülésnek – és ezen a kkt., bt. jogi személyiségének elismerése sem változtat. Másik oldalról a kft. nem kis vagy egyszerűsített

részvénytársaság. A tőkepiaci folyamatok miatt nem vitásan egyre erősebben szétválík a nyilvános, illetve zártan működő részvénytársaság, de ez nem eredményezheti a korlátolt felelősségű társaság és a zártkörűen működő részvénytársaság egybeolvadását. A gazdasági folyamatok nem vitásan a típuskeveredést kedvezményezik (lásd a társasági részesedések átruházási lehetőségét, illetve a külső ügyvezetés meghonosodását a kkt., bt.-nél, illetve a nyilvános alapítás és a bemutatóra szóló részvény megszűnését a részvénytársaságoknál). Ezt a keveredést azonban nem szabad eltúlozni és indokolt megőrizni a kft. immanens sajátosságait. Nem helyes tehát az angol-amerikai „egységes társaság” gondolat átvétele, a magyar társasági jogban maradjon fenn a társasági formakényszer és a társasági formák elkülönítésének elve.

2. Az új Polgári Törvénykönyv szerkezete a korlátolt felelősségű társaság jogalkalmazás szempontjából is több szempontból új helyzetet teremtett:

a) mivel a Ptk. tisztán polgári jogi vonatkozásokat szabályoz, a kft. vonatkozásában is megszűnt az a jogágazatilag komplex szabályozás, ami a három Gt.-t jellemezte. A kft. több lényeges szabálya a különböző törvényekbe került, pl. a nonprofit társaság, illetve a tagkizárási perek a cégeljárás szabályai közé, az átalakulás, egyesülés, szétválás több szabályát a 2013. év CLXXVI. törvény tartalmazza. Erre a jogalkalmazásnál figyelemmel kell lenni,

b) a Ptk. jogi személy könyve igen széleskörű közös szabályokat, ún. általános részt tartalmaz, amely számos rendelkezése a kft.-re is vonatkozik (pl. a taggyűlés vagy a vezető tisztségviselők tekintetében). A helyzetet még bonyolultabbá teszi, hogy a Ptk.-ban a jogi személyek általános része mellett a gazdasági társaságoknak is vannak közös szabályai és csak ezt követik a korlátolt felelősségű társaságra vonatkozó speciális rendelkezések. A szabályokat tehát egymással is összhangban kell alkalmazni.

3. A kft. vonatkozásában is a legproblematisabb az új Ptk. 3:4. § rendelkezése, amely valamennyi jogi személy vonatkozásában a törvénytől való eltérést emeli főszabállyá. A korlátolt felelősségű társaság vonatkozásában ez átfogó diszpozitivitást jelent (amellyel egyébként az első Gt. már eredménytelenül próbálkozott). A Ptk. társasági jogi, illetve kft. szabályaitól el lehet közös megállapodással térni, kivéve, ha az eltérést a törvény tiltja

(ilyen szabály kevés van), illetve ha az eltérés a hitelezők, a munkavállalók, valamint a kisebbség „nyilvánvaló jogait” sérti, illetve a kft. feletti felügyelet érvényesítését akadályozza. Ez utóbbi négy ismérv olyan kaucsukfogalom, amely – különösen a társaság alapításának stádiumában – nehezen, illetve különböző módon értelmezhető, különösen arra is tekintettel, hogy a diszpozitivitás nemcsak a tagok egymás közti, illetve társasággal szembeni jogviszonyaira, hanem a kft. szervezeti és működési viszonyaira is kiterjed.

4. Az elektronizáció, illetve a kft. társasági szerződésének formanyomtatványa jelentősen megkönnyíti a társaság alapítást. A szerződésminta túlzott elterjedése azonban primitivizál, elsekélyesíti a társaság alapítást és a társasági jogot.

5. Nem helyes a társasági kötelező tőke minimum, illetve a legkisebb törzsbetét összeg megszüntetésére való törekvés, amely erős nemzetközi tendencia. Ezek nyilván nem abszolút mérőszámok, de azért iránymutatás jellegűek. Ezért a kft. 3 milliós törzstőke minimumát, illetve a 100.000 Ft-os törzsbetét-minimumot álláspontom szerint kötelező jelleggel fenn kellene tartani.

6. A részvénytársaságtól való egyértelmű elhatárolódás érdekében kötelező szabályként fenn kellene tartani az egy törzsbetét egy üzletrészt szabályt (a törzsbetét-üzletrész elválasztás fenntartandó).

7. A hitelezővédelem fontos szempont, de sem a tagokra való felelősségátvitel, sem az ügyvezetői felelősség mértéktelen eltúlzása nem helyes, mert rontják a jogintézmény felelősségkorlátozó jellegét.

8. A korlátolt felelősségű társaságok erőltetett konszernizálódása, illetve a Corporate Governance kft.-kre való mesterséges kiterjesztése nem helyes, mert ellentétes a jogintézmény személyegyesítő jellegével.

9. A magyar jogban nincs megfelelően megoldva a kft.-ből való kilépés lehetősége, pedig ezt a lehetőséget – a szerződés felmondása – a személyegyesítő jellegnél fogva biztosítani kellene.

10. Osztrák mintára indokolt lenne különbséget tenni kis, illetve nagy (törzstőkéjű) kft. között és bizonyos tőkenagyság felett kötelezővé tenni a felügyelőbizottságot, illetve a könyvvizsgálót, valamint a testületi jellegű ügyvezetést.

V. Az értekezés témájához tartozó publikációk:

Könyvek

- Boóc Ádám – Fekete Balázs (szerk.): IL ME SEMBLAIT QUE J'ÉTAIS MOI-MÊME CE DONT PARLAIT L'OUVRAGE – LIBER AMICORUM ENDRE FERENCZY. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2012., Az első magyar kft. törvény, 243-251. oldal
- Gazdasági társaságok működése és szerződések összeállítása az új Ptk. alapján - A jogi személy törvényes működésének biztosítékai, A jogi személy átalakulása, egyesülése, szétválása és jogutód nélküli megszűnése. Budapest, Fórum Média Kiadó Kft., 2014., 7. fejezet
- Sárközy Szabolcs: Korlátolt felelősségű társaság a társasági formák nemzetközi versenyében: összehasonlító elemzés, Nemzeti Közzolgálati és Tankvk. Zrt., 2013

Tanulmányok

- Hogyan gyakoroljuk a Kft. üzletrészeire vonatkozó elővásárlási jogot. Világgazdaság, 2009. április 27., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/kkv/nincs-egyseges-alkalmazas-270523>
- Lehet-e egyszemélyes Kft. üzletrészeinek több tulajdonosa? Világgazdaság, 2009. május 18., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/kkv/vita-a-biroi-gyakorlattel-273302>
- Megállapodás a küldöttekről. Világgazdaság, 2009. június 8., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/kkv/megallapodas-a-kuldottekrol-276042>

- Az ügyvezetés mögöttes felelőssége. Világgazdaság, 2009. július 20., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/kkv/az-ugyvezetes-mogottes-felelossege-281527>
- Mi az elismert vállalatcsoport? Világgazdaság, 2009. szeptember 21., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/mi-az-elismert-vallalatcsoport-289367>
- Sajátos társasági forma alakul. Világgazdaság, 2009. október 12., elektronikus verzió: <http://www.vg.hu/kkv/jovore-uj-jogszabaly-valthatja-az-egyeni-vallalkozokrol-szolo-torvenyt-292108>
- A harmadik Gt.-től a Ptk.-ba foglalt társasági jogig. Gazdaság és Jog, 2012/11. sz. 8-13. oldal, elektronikus verzió: <http://ptk2013.hu/szakcikkek/sarkozy-szabolcs-a-harmadik-gt-tol-a-ptk-ba-foglalt-tarsasagi-jogig-gj-201211-8-13-o/1628>)
- Korlátolt felelősségű társaság a balkáni, illetve dél-európai volt szocialista országokban. Magyar Jog, 2013/1. sz. 46-52. oldal
- A kft. intézménye a társasági formák nemzetközi versenyében. Jogtudományi Közlöny, 2013/6. sz., 301-312. oldal
- A német és az osztrák társasági jog alakulása, különös tekintettel a kft. szabályozására. Pro Publico Bono – Magyar közigazgatás, 2013/3. szám, 75-88. oldal

UNIVERSITY OF SZEGED

FACULTY OF LAW AND POLITICAL SCIENCES

GRADUATE SCHOOL

HEAD OF THE GRADUATE SCHOOL:

PROF. DR. ÉVA JAKAB DSC. PROFESSOR AND HEAD OF DEPARTMENT,
ACADEMIC DOCTOR

THESES

RELATED TO THE PHD THESIS TITLED

**THE INSTITUTION OF THE LIMITED LIABILITY COMPANY IN THE
COMPETITION OF CORPORATE FORMS, WITH PARTICULAR REGARD TO
FORMER SOCIALIST COUNTRIES**

CONSULTANT

**DR. TEKLA PAPP PHD HABIL. ASSISTANT HEAD OF DEPARTMENT
UNIVERSITY DOCENT**

AUTHOR: DR. SZABOLCS SÁRKÖZY

BUDAPEST, 25 SEPTEMBER 2014

Table of contents:

I.	Timeliness of the topic, the purpose of the thesis	14
II.	Structure, composition of the thesis	15
III.	Methods applied in the thesis	17
IV.	Key conclusions of the thesis	19
V.	Publications associated with the topic of the thesis	22

I. Timeliness of the topic, the purpose of the thesis

The limited liability company as a bearing of German legal theory is the most recently developed commercial company, with a history that dates back to 120-130 years, which however is the most widespread corporate form in continental Europe today. Also in Hungary there are about 400,000 limited liability companies in operation.

Considering at the same time its business, economic and legal usability the LLC is also the company useable to the broadest scope. It is typically the form of small and medium size enterprises, yet it can be used by micro-enterprises as well, and right to the contrary, by large enterprises as well. The one-person company is an alternative of the individual company among individual undertakings, and it can even substitute business foundations. Also among non-profit business associations LLC is the most popular corporate option.

However, in the international competition of corporate forms the LLC is the most disputable corporate form. The Anglo-Saxon limited can be regarded as one of its most decisive international “competitor”. In the past decades the constancy of the limited liability company as corporate form was attempted to be loosened from two sides: on the one hand attempts were made to merge the institutions of the LLC and the private company limited by shares, on the other hand by means of loosening the capital supply of the LLC (“1 HUF registered capital LLC”) to fade the differences between the LLC and the personal association type companies.

The LLC is a unique hybrid corporate form, unbelievably elastic. At the same time it is a personal association and is based on a capital company contract, however as a legal person it also disposes of a corporate body character. The limited liability company has special membership, where the members have a large organization development autonomy. In case of the LLC – since the members bear no liability for the debts of the company – there is a conflict of interests of the members and the creditors with regard to financial security. On the one hand, since the limited liability company is a personal association and a small capital company, the legal regulation must endeavor deregulation, the free prevailing of the members’ will, however on the other hand the protection of creditors

must also be ensured. The laws of the different countries on the LLC deviate with regard to the ratio of these two aspects. For the purpose of the freedom of enterprise the establishing of an LLC must be facilitated on the one hand, yet on the other hand the financial security of the business partners of the limited liability company must also be provided.

In connection with the limited liability company a battle between different theoretical trends can be observed in the past quarter of a century. The main trends are:

- a) substitution or replacement of the traditional LLC by/into a small and/or closed company limited by shares, basically an English-American example, more or less transformation of the quotas of the members into securities;
- b) facilitating of the establishing of limited liability companies, simplification, lessening of bureaucracy concerning the structure and operation of LLCs, lowering the mandatory minimum registered capital of the company to a minimum level, respectively vice-versa
- c) the promotion of the fight against the abuse of the corporate form of the LLC, enhanced protection of creditors through the extension of the possibility of transferring liability to the members, as well as the establishing of the personal financial liability of the managing directors of an LLC.

The thesis intended to establish an own standpoint within this scope.

II. Structure, composition of the thesis

The dissertation starts with a theoretical raising of a problem. What is the position of the LLC in the whole legal system, in civil law, respectively commercial law, considering the monist, respectively dualist civil law regulations? What is the basic character of the legal regulation of the LLC: the relation between cogency and permissive legislation, respectively the ratio thereof in the LLC laws? What are the characteristics of the limited liability company as personal association, respectively as a capital company? Which are the obligational, respectively structural elements of the articles of association of the LLC, to what extent are these articles of association typical?

The thesis focuses on an international overview.

The international part commences with a detailed analysis of the German LLC regulation, to which the analysis of the Austrian and the first Hungarian LLC regulation is related as well. The LLC is an “export product” of the German law, the German legal regulation has served as an example for the regulation of other countries.

The thesis furthermore contains excerpts also from the Swiss, French, Italian, Spanish, Portuguese and Belgian regulations from Western Europe. And since the limited liability company as corporate form appeared also in the Far East, South America and Africa, this thesis – merely as a curiosity - also addresses the characteristics of the Japanese and the Brazilian LLC regulations.

Subsequently the thesis presents the institution of the English so called limited, which represents also a competitor of the limited liability company in several continental European countries, and also deals with the draft of the European private company, i.e. the European LLC, which quite heavily reflects the effect of the English limited. However, following the global crisis the regulation of the European LLC in the European Union has *de facto* failed.

While the Western European limited liability company regulation is quite widely addressed in the international legal literature, the regulation of the Eastern European countries regarding the LLC (and in general their corporate legal regulations) is relatively less known. Therefore the thesis deals with the corporate legal residues of former socialist countries in the socialist era, including the Soviet Union and Yugoslavia, as well. The thesis addresses in detail the development of Hungarian corporate law between 1945 and 1990, with particular regard to the reactivation of the institution of the limited liability company. The dissertation also deals with the legal status of international enterprises of the Comecon.

The consecutive part of the international overview is the review of the current corporate legal regulation of former socialist countries with special focus on the institution of the limited liability company. Accordingly, the thesis addresses the LLC laws of Russia,

Ukraine, Belarus, Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia, Czech Republic, Romania, Bulgaria, Albania, Moldova, Slovenia, Croatia, Serbia, Montenegro, Macedonia, Bosnia and Herzegovina, addressing separately certain legal matters of the change of system and the necessarily associated privatization, furthermore the answers of the different countries to the newest challenges related to this legal institution.

The further part of the thesis provides an overlook of the development of the institution of the limited liability company in the Hungarian corporate law after the change of system. It analyzes the – breakthrough – first Business Associations Act of 1988, then the second and the third editions of the same, and finally the Act No. V of 2013, the corporate law of the new Hungarian Civil Code. While between 1989 and 2013 the LLC was regulated in separate corporate acts, in the new Hungarian Civil Code – as a kind of super monist character – it was incorporated in the third book of the codex on the legal persons.

The thesis ends with the final conclusions by the author, respectively his proposals regarding *de lege ferenda* regarding the future of the limited liability company.

III. Methods applied in the thesis

The thesis applies the historical, comparative legal, legal logic/structural theory analysis method.

The thesis addresses the historical line of development of the regulation of the limited liability company in the German, Austrian and Hungarian law, mentioning also the newest developments of the German, and the Austrian law, thus also the appearance of the German entrepreneur company. The presentation of the corporate law of former socialist countries prior to the change of system is of a historical character. Finally, the thesis addresses the entire legal history of the LLC from our LLC Act of 1930 until the regulation in the new Civil Code.

The presentation of the LLC laws of foreign countries was done in a comparative legal nature, e.g. which countries apply model contracts in case of establishing of an LLC and which do not (for example templates are applied in Spain, Poland, Slovenia), where

non-profit LLCs can be found or not (no such exist for example in Switzerland, Russia, Slovakia and the Czech Republic), where there is a limit on the number of members and where there is no such restriction (there is restriction in many countries, for example in France, Spain, Japan, Russia), where there is a minimum registered capital and where not (there is no minimum amount in France, Portugal, Brazil, Czech Republic), etc. Issuing a security on the quota is possible for example in Luxemburg and the Czech Republic. In the course of the international comparison tendencies can be observed as well, for example the enabling of one person companies or the possibility of management by a board is becoming more common. It is also a visible international tendency that the law of consolidated companies developed among companies limited by shares, respectively Corporate Governance is expanded to limited liability companies as well.

However, one can be convinced by the international overview, that there is no uniform, only satisfactory solution regarding the regulation of the institution of the limited liability company, individual structural solutions are heavily divergent and therefore the uniform regulation within the European Union is in delay.

The systemizing – legal logical analysis is applied in case of the analysis of the basic characteristics of the limited liability company. Traditionally, the LLC has appeared either in commercial codes or in separate general corporate laws or in separate LLC laws. Recently the monist solutions to the foreground, however for example the corporate law was left out from the Romanian civil code of 2009 which can be regarded as monist, respectively from the 2012 Czech civil code. The corporate law, respectively the limited liability company was provided for in the Swiss, the Italian and the Dutch civil code, however basically in a different manner, than in the new Hungarian Civil Code. It is a specialty of the new Hungarian Civil Code that the LLC is contained in the uniform book on legal persons, regulated exclusively by means of civil law norms.

The thesis endeavors to examine the legal regulation of the Hungarian Civil Code in a complex manner, namely

- a) the provisions in the general part affecting the regulation of the limited liability company (it goes two ways in the new Civil Code: common provisions of legal persons + general provisions on business associations);

- b) the own characteristics of the regulation on the LLC;
- c) changes of the regulation of other corporate forms affecting the limited liability company (e.g. the transfer of company shareholdings in partnerships, limited partnerships necessarily comes close to quotas in an LLC).

IV. Key conclusions of the thesis

1. According to the standpoint of the thesis the clarity of form of business (commercial) companies must be preserved. From the one side an LLC should remain an LLC.: although an LLC is established with a contract just like a partnership or a limited partnership, but due to the lack of a background liability of the members it must be different than the pure personal associations – and this is not changed by the acceptance of the legal personality of partnerships, limited partnerships, either. From the other side an LLC is not a small or a simplified company limited by shares. Due to the developments on the capital market the separation of public and private companies limited by shares is inevitably becoming more and more stronger, this however may not result in the merger of the limited liability company and the private company limited by shares. It is without doubt that the economic developments favor the mixture of different types (see for example the possibility of transfer of company shareholdings, respectively the external management becoming popular in case of partnerships, limited partnerships, respectively the termination of public foundation and bearer shares in case of companies limited by shares). However, this mixture may not be exaggerated and it is reasonable to preserve the immanent characteristics of the LLC. Therefore it is not right to accept the notion of the English-American “uniform company”, the principal of mandatory corporate forms and the separation of corporate forms shall remain in the Hungarian Corporate Law.

2. The structure of the new Civil Code has created a new situation from many aspects with regard to the point of view of the limited liability company jurisdiction as well.

- a) since the Civil Code regulates purely civil law aspects, the complex regulation from the view of legal branches was also terminated with regard to the LLC which was typical for the three Corporate Acts. Several substantial rules on

LLC have been moved to different acts, e.g. the non-profit companies, respectively the lawsuits for exclusion of members to the provisions of the company procedure, whereas several provisions on transformation, merger, demerger are contained in the Act No. CLXXVI of 2013. This must be considered in the course of jurisdiction;

b) the book of the Civil Code on legal persons contains common provisions of a quite broad scale, a so called general part, numerous provisions of which also apply to the LLC (e.g. with regard to the members' meeting or leading officers). The situation is more complicated due to the fact that in the Civil Code besides the general part on legal persons, the business associations also have common provisions and the particular rules on the limited liability company only come after these. This means that the rules have to be applied also in accordance with each other.

3. The provision under Section 3:4 of the new Civil Code is the most problematic also concerning the LLC, which makes the deviation from the act the principal rule with regard to all legal persons. Concerning the limited liability company, this means a comprehensive permissive legislation (to which unsuccessful attempts were made already by the first act on Business Associations). A deviation from the provisions of the Civil Code on corporate law, respectively on the LLC is permitted by means of mutual agreement, unless a deviation is prohibited by the act (there are a few such rules), respectively if such deviation does not violate "obvious rights" of the creditors, the employees, as well as the minority, respectively if it does not impede the enforcement of the supervision over the LLC. These four latter aspects are such flexible concepts which are – in particular in the phase of establishing of the company – difficult to interpret, respectively can be interpreted in various ways, with special regard to the fact, that permissive legislation applies not only to legal relationships between the members, respectively between the members and the company, but also the organizational and operational relations of the LLC.

4. Electronic processing, respectively standard forms of articles of association of the LLC makes the establishing of companies substantially easier. However, extensive popularity of model contracts makes the establishing of the companies and the corporate law shallow.

5. Endeavors aimed at the termination of the mandatory minimum registered capital of companies, respectively the minimum amount of primary stakes, which is a strong international tendency, is not appropriate. Obviously, these are not absolute measuring factors, however they do represent a type of guidance. Therefore the HUF 3 million minimum registered capital of an LLC, respectively the HUF 100,000 minimum primary stake should be maintained in my opinion in a mandatory manner.
6. For the purpose of a self-evident separation from companies limited by shares, the “one primary stake – one quota“ rule should be maintained as a mandatory provision (the separation of primary stake/quota should be maintained).
7. The protection of creditors is an important aspect, however neither the transfer of liability to the members, nor the unlimited exaggeration of the liability of managing directors is right, since they deteriorate the liability limiting character of the legal institution.
8. The forced formation of groups of companies among limited liability companies, respectively the artificial extension of Corporate Governance to LLCs is not right, since these contradict the personal association character of the legal institution.
9. The possibility of exiting of an LLC is not properly solved under Hungarian law, although this possibility – the cancellation of the contract – should be ensured due to the personal association character.
10. Pursuant to the Austrian example there should be differentiation between small and large (registered capital) LLCs and above a certain amount of registered capital a supervisory board, respectively an auditor and also the board type management should be made obligatory.

V. Publications associated with the topic of the thesis:

Books

- Ádám Boóc– Balázs Fekete (editor): IL ME SEMBLAIT QUE J'ÉTAIS MOI-MÊME CE DONT PARLAIT L'OUVRAGE – LIBER AMICORUM ENDRE FERENCZY. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2012., The first Hungarian LLC act, pages 243-251
- Operation of business associations and compilation of agreements on the basis of the new Civil Code – Guarantees for the lawful operation of legal persons, Transformation, merger, demerger and termination of legal persons without a legal successor. Budapest, Fórum Média Kiadó Kft., 2014, Chapter 7
- Szabolcs Sárközy: The limited liability company in the international competition of corporate forms: comparative analysis, Nemzeti Közszerológati és Tankvk. Zrt., 2013

Studies

- How we should exercise the right of first refusal with respect to quotas in an LLC. Világgazdaság, 27 April, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/kkv/nincs-egyseges-alkalmazas-270523>
- Can a quota of a one person LLC have multiple owners? Világgazdaság, 18 May, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/kkv/vita-a-biroi-gyakorlattel-273302>
- Agreement on delegates. Világgazdaság, 8 June, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/kkv/megallapodas-a-kuldottekrol-276042>
- Background liability of the management. Világgazdaság, 20 July, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/kkv/az-ugyvezetes-mogottes-felelossege-281527>
- What is the recognized group of companies? Világgazdaság, 21 September, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/mi-az-elismert-vallalatcsoport-289367>

- Unique corporate form under development. Világgazdaság, 12 October, 2009, electronic version: <http://www.vg.hu/kkv/jovore-uj-jogszabaly-valthatja-az-egyenivallalkozokrol-szolo-torvenyt-292108>
- From the third business association act to the corporate law incorporated in the Civil Code. Gazdaság és Jog, 2012/11, pages 8-13, electronic version: <http://ptk2013.hu/szakcikkek/sarkozy-szabolcs-a-harmadik-gt-tol-a-ptk-ba-foglalt-tarsasagi-jogig-gj-201211-8-13-o/1628>)
- Limited liability companies in the former socialist countries on the Balkans and in Southern Europe. Magyar Jog, 2013/1. pages 46-52
- The institution of the LLC in the international competition of corporate forms. Jogtudományi Közlöny, 2013/6., pages 301-312
- The development of the German and the Austrian corporate law, with particular regard to the regulation of the LLC. Pro Publico Bono – Magyar közigazgatás, 2013/3., pages 75-88